

Čís. 15115.

Promlčecí lhůta § 1486 čís. 1 obč. zák. platí i pro pohledávky neobchodních a nevýdělečných podniků, pokud se zabývají dodáváním věcí nebo prováděním prací za úplatu.

Kdy počíná se promlčení pohledávky z dodávky věcí.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1936, Rv I 1678/34.)

Žalovanému byly na jeho objednávku dodány z čistící kanalizační stanice v B., která je ve vlastnictví žalující obce, kaly za částku 2.869 Kč 95 h. Žalující obec tvrdí, že kaly byly dodávány postupně, a že účet na částku výše uvedenou je ke dni 31. března 1930, navrhla, aby uznáno bylo právem, že žalovaný jest povinen jí tuto částku zaplatiti. Žalovaný namítl proti žalobě jednak svoji protipohledávku započtením, jednak promlčení zažalované pohledávky. P r v ý s o u d neuznal žalobní nárok ani započtením namítanou pohledávku důvodem po právu. O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání. D ů v o d y: Jde o to, zda pod pojem »jinaké obchodní provozování« podle čís. 1 § 1486 obč. zák. spadá prodej kalů obcí provedený. Dle § 6 obč. zák. při používání zákona nesmí mu býti dáván jiný smysl, než jaký vychází z vlastního smyslu slov a z jasného úmyslu zákonodávce. Činnost obce, pokud jde o prodej kalů, jest jen nepatrnou součástí obsáhlého hospodářství obecního, ale přes to podle povahy věci je to obchodní provozování, nikoliv živnostenské, ne sice kupecké, ale jinaké obchodní, neboť se jím docílí zisk, poněvadž tu jde právě o prodej. Není rozhodné, že tento zisk nedá se srovnati s náklady na čistící stanici vynakládanými. Správné jest, že jest čítati dobu promlčení od splatnosti pohledávky, ale, ježto nebylo ani žalující tvrzeno, že by o splatnosti něco bylo umluveno, byla kupní cena ihned splatna při dodání a následkem toho, že dodávka se stala v roce 1927, jest promlčena, když žaloba byla podána 19. května 1932.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Dovolání vychází ze správného předpokladu, že činnost obce, záležející v čištění města, udržování stok a kanalizační stanice, není obchodním provozováním a že čistící stanice soustavné kanalisace obecní není a nemůže býti podnikem podrobeným živnostenskému řádu, nýbrž že obec provozující tuto čistící stanici plní úkoly uložené jí obecním řádem a jinými předpisy v oboru místní a zdravotní policie. Leč v souzeném případě nejde o vlastní úkon, spadající do této veřejnoprávní činnosti obce, nýbrž jde jen o to, zda v prodeji a v dodávání kalů z kanalizační stanice lze spatřovati »obchodní provozování« ve smyslu § 1486 čís. 1 obč. zák. a zda tudíž pohledávky obce za dodání kalů se promlčují v tříleté promlčecí době, stanovené v § 1486 obč. zák. Netřeba se proto podrobněji zabývati dovolatelčinou výtkou, že při vzniku a dalším vykonávání povinnosti obce starati se o čistotu a tedy i o kanalisaci města,

schází znak dobrovolnosti, vyžadovaný pro pojem provozování, neboť prodej kalů z čistící stanice jest sám o sobě již jen úkon hospodářský a nikoliv zdravotně-policejní. Že šlo o dodávku podle § 1486 čís. 1 obč. zák., o tom mezi stranami nebylo sporu. Dovolání však má za to, že prodej a dodávání kalů obcí soukromým osobám nespadá pod toto ustanovení, ježto nezbytným pojmovým znakem »jinakého obchodního provozování« po rozumu § 1486 čís. 1 obč. zák. jest, aby se dodání věci dělalo za účelem docilení úhrady výdajů dodavatelových, odměny za jeho námahu a podnikatelského zisku. Ježto však žalující obec z výtěžku za prodej kalů nedociluje ani krytí nákladů spojených s provozem čistící stanice, nemůže prý býti řeči o nějakém obchodním provozování. Zákon sám mluví v § 1486 čís. 1 obč. zák. o »jinakém obchodním provozování« (*»sonstiger geschäftlicher Betrieb«*), tento pojem blíže nevymezuje. Ani z motivů k § 194 III. dílčí novely k občanskému zákonu nelze v této příčině nic vyčísti. Povšechně lze říci, že v tomto pojmu jsou zahrnuty vedle podniků živnostenských také všechny podniky obchodní, i když nepodléhají živnostenskému řádu. Avšak ani tím nemůže býti tento pojem vyčerpán, poněvadž by jinak v § 1486 čís. 1 obč. zák., jenž mluví také o provozování živnostenském a kupeckém, byla slova »nebo v jinakém obchodním provozování« zbytečná. Již z této úvahy plyne, že s hlediska otázky zvláštní doby promlčecí, stanovené v § 1486 obč. zák., jest nutno bráti zmíněný pojem ve smyslu širším a že tudíž pod něj lze zahrnouti také podniky třeba neobchodní a nevýdělečné, pokud se zabývají dodáváním věcí nebo prováděním prací za úplatu, neboť úvahy, které vedly při novelisaci občanského zákoníka k zavedení zvláštní zkrácené doby promlčecí pro pohledávky za dodání věcí nebo provedení prací nebo za jiná plnění v provozování živnostenském nebo kupeckém, dopadají také na promlčení podobných pohledávek takovýchto neobchodních a nevýdělečných podniků. S tohoto hlediska není pak zá-
vady, aby i činnost obce pražské, ze které vznikla zažalovaná pohledávka, — totiž prodej a dodávání kalů z čistící stanice — nebyla podřaděna pod pojem »jinakého obchodního provozování« ve smyslu § 1486 čís. 1 obč. zák., a nezáleží na tom, že obec při tomto prodeji nedociluje zisku, nýbrž že výtěžek z prodeje slouží jen k částečné úhradě značného nákladu, spojeného s provozem čistící stanice. Uznavše, že pro zažalovanou pohledávku platí tříletá promlčecí doba § 1486 obč. zák., posoudily tedy nižší soudy věc po právní stránce správně. Co se týče otázky, kdy počala běžeti promlčecí lhůta, jest uvážiti, že šlo o koupi a že podle § 1062 obč. zák. byl kupitel povinen zaplatiti kupní cenu za dodané kaly hotově ihned při jejich převzetí. Jeho povinnost k zaplacení nastala tedy již odběrem a nebyla závislá na vystavení účtu, který jest jen oznámením pohledávky a skutečným požádáním o zaplacení, když se vystavuje po odběru (srov. rozhodnutí čís. 12465 Sb. n. s.). Výjimku z této zásady bylo by lze uznati jen tehdy, kdyby bylo bývalo výslovně nebo i jen mlčky ujednáno, že povinnost zaplatiti kupní cenu za dodané kaly nastává později než jejich dodáním, zejména teprve dnem zaslání účtu nebo nějaký čas později, nebo kdyby byla v tomto směru mezi stranami zachována zvyklost při déle trvajícím obchodním spojení.

V této příčině však žalobkyně v první stolici nic nepřednesla a netvrdila zejména nějaké ujednání nebo zvyklost, že povinnost žalovaného zaplatiti kupní cenu za odebrané kaly měla nastati teprve ke dni vyúčtování, t. j. 31. března 1930. Poněvadž je zjištěno, že kaly, jejichž zaplacení se žalobkyně domáhá, byly dodány již v roce 1927, a žaloba byla podána teprve dne 19. května 1932, je žalobní nárok promlčen.

Čís. 15116.

Byla-li dána z téhož nájemního předmětu k témuž termínu dvojí výpověď (mimosoudní a soudní) a proti obojí výpovědi byly podány námitky, nutno druhou výpověď pro překážku zahájeného sporu z moci úřadu odmítnouti, a to i v opravných stolicích.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1936, Rv I 377/36.)

Žalobkyně dala žalovaným dopisem ze dne 28. června 1934 pololetní mimosoudní výpověď ke dni 30. prosince 1934 z obchodní místnosti, kterou měla od žalovaných najatu; proti této výpovědi podaly žalované dne 5. července 1934 námitky, o nichž bylo nařízeno ústní jednání na 21. srpna 1934. Dne 30. června 1934 dala žalobkyně žalovaným z téhož nájemního předmětu k témuž termínu soudní výpověď u okresního soudu; také proti této výpovědi podaly žalované námitky, které došly k jmenovanému soudu dne 10. července 1934. Prv ý s o u d spojil obě sporné věci ke společnému jednání, uznal však rozsudkem ze dne 5. června 1935 jen (mimosoudní) výpověď z 28. června 1934 za účinnou, kdežto o soudní výpovědi nerozhodl, nýbrž uložil jen žalobkyni, aby nahradila žalovaným útraty vzešlé druhou výpovědi. Odvolací soud nevyhověl odvolání.

N e j v y š š í s o u d z podnětu dovolání odmítl soudní výpověď, kterou dala žalobkyně žalovaným.

D ů v o d y:

Postup prvního soudu neodpovídá předpisům civilního řádu soudního. Podanými námitkami proti mimosoudní výpovědi zahajuje se sporné řízení (viz plen. usnesení ze dne 21. května 1931, Pres. 221/31, čís. 10807 Sb. z. a n.). Tímto okamžikem nastalo zahájení rozepře, které v jiných sporech nastává doručením žalobního spisu žalovanému (§ 232 c. ř. s.); k tomuto procesnímu úkonu nemůže přirozeně dojiti, jde-li o mimosoudní výpověď, neboť tato nabývá povahy žaloby teprve podáním námitky (§ 571 c. ř. s.). Zahájení sporu má účinek, že pokud trvá, nesmí býti o vzneseném nároku ani u téhož, ani u jiného soudu právní rozepře prováděna; žalobu po zahájení dřívějšího sporu pro týž nárok podanou jest k návrhu nebo z úřední moci odmítnouti (§ 233 c. ř. s.). V souzeném případě uplatňovaly žalované již